

A végrehajtástól óvó rendelet csak bevezetés kellene hogy legyen egy széles alapokra fektetett parasztvédelmi törvényhozásnak. Jugoszláviában, mint a kisbirtok klasszikus hazájában erre elengedhetetlen szükség van. Ez volna: állami hitel nyújtása a legszélesebb parasztrétegeknek. A hitel a legjobban erre utaltak, a világgazdaság felfordulása által békés munkájukban megzavart és a tönk szélére juttatott kisparasztságnak nyújtandó. Emellett fennmarad még a vojvodinai agrárérdekeltek ellátása szükséges leltárral, az adótörtés, a mezőgazdasági cikkek árainak feljavítása, az uzsora és üzérkedés leküzdése és más hasonló természetű kérdések sürgős rendezése.

A horvát parasztság összetartása és harcos fellépése kivívta a legszükségesebb kérdés megoldását és mint ilyen példát szolgáltat Vojvodina dolgozó parasztságának.

A vojvodinai parasztság és a dolgozók kialakulóban lévő politikai mozgalma nem hagyhatja figyelmen kívül ezeket a vívmányokat. Célkitűzéseiben első követelménye a Horvátországban újonnan bevezetett parasztvédelmi törvényes rendszabályok kiszélesítése az egész ország területére. Tisztában kell azonban lenni azzal is, hogy ez csak tényleges harccal és kitartó szervezési munkával érhető el. Eddig sohasem, de ezentúl sem fog az érett gyümölcs az ölébe hullani.

Kiss Flórián

Harc az életterekért

A mai háborúban résztvevő államok különféle „igazságokkal” igyekeznek alátámasztani háborúskodásukat. Németországnak élettérre van szüksége, ahova vezetőinek szavai után ítélve emberfeleslegét telepítené. Anglia, Franciaország viszont az igazságos Európáért szállnak harcba. Vajjon melyiknek van igaza? Mi bújik meg az élettér és az igazságos Európa jelszavai mögött? Milyen előnyük lesz a harcbanálló népeknek, ha gyarmatot nyernek az egyik oldalon, vagy megórzik azokat a másikon? Mert a mai háború, akárhogy is csűrük-csavarják a dolgot, gyarmatokért folyik. A harcban álló nagyhatalmak jelszavai mögött a legridegebb hódító imperializmus rejtőzik.

A világháború óta mindjobban szervezkedő kapitalizmus a világ új felosztásáért ragadott fegyvert. Nem azért akarják felosztani, mert haragszanak egymásra, hanem a monopóliok erősödése által felgyülemlett óriási tőkének új piacot kell találni. Az uralkodó osztály a piacot a „tőke ereje” és „nemzeti erők” szerint akarja felosztani, mert az árútermelés korszakában ez másként nem is lehetséges. Az imperialista nagyhatalmak pénzcsoportjai egyeduralomra törekszenek a világpiacokon. A német AEG, a német acéltrösztök a háború előtti egyenrangú félből másodrangúvá süllyedtek a világpiacon. Az 1907-es szerződés értelmében az Egyesült Államok villamossági iparának trösztje a GEG és a németországi AEG felosztották egymásközt a piacot. Kanada és USA az

előbbinek, Németország, Ausztria, Oroszország, Hollandia, Dánia; Svájc, Törökország és a Balkán az utóbbinak jutott. A vasuti sineket gyártó kartellek 1904-ben osztották fel egymás között a piacot. Ugyanezt cselekszik a cink és puszkapor kartellek 1909-ben. 1897-ben még csak 40 kartell, 1910-ben már 100 kartell vesz részt az osztozkodásban. A német árú olcsóbságánál fogva nagy tért hódított a gyarmatokon és amikor már az a veszély fenyegetett, hogy az angol árú kiszorul, kitört a háború. A német trösztök a veszített háború után elvesztették világpiaci helyzetüket. A német árú elé magas vámfalakat emeltek és kiszorították a gyarmatokról is.

Ebben rejlik az újabban sokat hangoztatott élettér kérdése. A német trösztök új felosztást követelnek. Gyarmatokra van szükségük. Ha megkapják „béke lesz a földön“. De vajjon nem voltak-e gyarmataik a háború előtt és mégis harcba szálltak a Drang nach Osten jelszava alatt India birtoklásáért? A világpiaci felosztása sohasem lehet végleges a trösztök és kartellek korában. A kartellek és „gazdasági szövetségek“ mellé politikai szövetségeket is teremtenek a piacok felosztásáért, a gyarmatokért és a gazdasági területekért folytatott harcban.

Sokan az ókori imperializmussal azonosítják a mai imperializmust. Az igaz, hogy Róma rabszolgarendszerével gyarmati politikát is folytatott és impériumot teremtett, de óriási hibát követnek el azok, akik nem veszik figyelembe a termelési rendszerek közötti különbséget és párhuzamot húznak Róma és Nagybritannia között. A különbség óriási. Még a tőkés termelési rendszer korábbi fázisainak gyarmati politikája is nagyban különbözik a pénztőke korszakától. Róma nem a nyersanyagokért hódított. A mai termelési rendszer hajnalán még szabadverseny uralkodott a piacokon. A tőkés csoportok szervezetei még nem léteztek és külön-külön szervezetek nélkül álló gyárak kevés befolyással bírtak az állampolitikára. Ma más a helyzet. A szabadverseny monopollá változott. Hatalmas termelő gépezetet teremtett, elnyomva a gyengébbeket, mind nagyobb és nagyobb összpontosulást hozva létre a termelésben és a tőkében. Ebből az összpontosulásból születtek meg a kartellek, szindikátusok, trösztök és a velük szorosan összekapcsolt bankok. Egyes ilyen csoportok milliárdos vagyonok fölött rendelkeznek és egybefonódva az állam közigazgatásával, kiváltságos (monopol) jogokkal bírnak. A régi Római Birodalom kovácsai nem befolyásolták az állampolitikát, de a mai acéltrösztök igen. A mai imperializmus termelési rendszerünk monopolisztikus korában jött létre. A finansztoke, amely nem más, mint egyes monopollal rendelkező bankcsoportok tőkéje egyesülve a szintén kiváltságokkal rendelkező gyáripari szervezetekkel, az állam segítségével gyarmatok megszerzésére törekszik, úgy piac mint nyersanyag szerzés végett. A nyersanyag az az életelő elem, amely nélkül nem lehet konkurálni más nagyhatalmak gyáriparával. A tőkés csoportok akkor a legerősebbek ha nyersanyagforrásokkal rendelkeznek. Minden erejüket latbavetik, hogy ellenlábasaik elől elhalásszák a nyersanyagot és ezzel lehetetlenné tegyék a konkurenciát. Csak

a gyarmatok birtoklása nyújt garanciát a monopolizációnak ellenfelei legyűrésére. Ez a garancia még az esetben is szükséges, ha az ellenfél magas vámfalakkal védekezik a konkurenciával szemben, mert a nyersanyagok birtoklása az árú olcsóbbá teszi. Példa erre a világháború előtti német árú versenyképessége Indiában az angol áruval.

Minél fejlettebb a mai termelési rendszer, annál érezhetőbb a nyersanyaghiány és mivel nagyobb a hájsza a nyersanyagforrások után, annál elkeseredettebb harc folyik a gyarmatokért. De a finánc tőkének nem csak a már meglévő gyarmatokra van szüksége, ahol nyersanyagbázisokra találhat, hanem azokra a területekre is, ahol a technika mai gyors fejlődése mellett esetleg található. Tehát ezekre a területekre is igyekszik kiterjeszteni „gazdasági érdekeltségeit” nehogy versenytársai nyersanyaghiány miatt kiszorítsák a világ felosztásáért folyó vad küzdelemből.

A nyersanyagokért folytatott harchoz hozzájárul a tőkekivitel is. A monopolizáció korszakát nem az árukivitel jellemzi, hanem a pénzkivitel. A piac nem csak az árú piaca, hanem a pénzé is. Sokkal kifizetőbb busás kamatra kölcsönöket adni egyes államoknak, vagy gyarmatoknak, mint árút szállítani. De ez csak akkor lehetséges, ha az érdektérület felett kölcsöntadó csoport önhatalmilag rendelkezik, vagy ha „független” államról van szó, ahol befolyása biztosítva van.

A termelés mai monete tőkehalmozódást teremt és ennek piacot kell találni. Az igaz, hogy a fölhalmozott tőkét az ország lakosai életszínvonalának emelésére lehetne fordítani, de akkor a kapitalizmus nem lenne kapitalizmus.

Már 1914-ben, a három nagyhatalom, Anglia Franciaország, Németország tőke kivitele 175/200 milliárd frankot tett ki. Ez a minimális 5%-os kamat mellett is 8/10 milliárd frank jövedelmet biztosít. Valóban szolid alap ez az imperialista elnyomás és a kizsákmányolás hasznossága mellett szól. Ezért valóban érdemes a népek, államok és gyarmatok fölött uralkodni. A fejlődés azóta nagyot ugrott. A gazdasági válságok méginkább az árukivitel rovására mentek és a pénzkivitel ma még kifizetőbb, mint a háború előtt.

A gyarmatok aránytalan elosztása az európai államok között örökös ellentéték szülője. Azért nem kell azt hinni, hogy a gyarmatok arányos elosztásával biztosítani lehetne a világbékét. A mai termelési rendszer irányítói az egyes államokban haszon-szerzés vágyától őrve, maguk alá akarják gyűrni más államok csoportjait. Ha történetesen valóra válhatna a gyarmatok arányos elosztása, amire azonban semmi kilátás sincs, ez az elosztás nem lehetne hosszú életű, mert az egyes államok monopolizációjára megintcsak igyekezne kiterjeszteni „gazdasági” hatalmát a többi rovására. Ennek a harenak tehát addig kell folytatódnia, amíg a termelés mai formája fennáll.

Szabó Imre

(Folyt. köv.)